

FG1298 Självständigt arbete 15 hp

2016

Ämneslärarprogram med inriktning mot gymnasieskolan

Institutionen för musik, pedagogik och samhälle

Handledare: Anna Backman Bister

Karin Hansson Lasses

Skolkonserter, varför då?

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1 Inledning	2
1.1 Syfte.....	2
2 Tidigare forskning och utgångsläge	2
2.1 Kultur i skolan	2
2.1.1 Skapande skola.....	3
2.1.2 Nationella och lokala måldokument för kultur i skolan	4
2.2 Vad innebär kultur i skolan i praktiken?.....	5
2.2.1 Skolföreställningar.	5
2.2.2 Skolkonserter.....	6
2.2.3 Gävle symfoniorkesters outreach.	7
2.3 Musikämnet i skolan enligt nu gällande läroplan	8
3 Vetenskapligt perspektiv och metod	8
3.1 Inledning	8
3.2 Enkät.....	9
3.3 Intervjuer.....	10
3.4 Etiska överväganden	11
3.5 Metodkritik	11
4 Resultat	12
4.1 Enkät.....	12
4.1.1 Enkät svar	12
4.1.3 Sammanfattning	16
4.2 Intervjuer.....	16
4.2.1 Skolkonserter är bra för att musik är bra:	16
4.2.2 Tillgång till upplevelser utanför skolan har en demokratisk funktion.	17
4.2.3 Att jobba med skolkonserter i skolan före besöket.....	18

4.2.4 Efterarbete	19
4.2.5 Musklärares roll	20
4.2.6 Slutsatser av intervjuerna	21
4.3 Kultursamordnaren: Vilka lärare blir egentligen inbjudna?.....	21
5 Diskussion	21
5.1 En resurs i musik eller i andra ämnen?	21
5.1.1 Andra ämnen än musik	22
5.1.2 Musik	23
5.1.3 Mötet mellan skola och konserthus	24
5.2 Förslag till vidare forskning	25
Referenser	26
Tryckt material	26
Internet	26
Utredningar	27
Förordningar.....	27
7 Bilagor.....	27
Enkät	28

Sammanfattning

Det senaste decenniet har barns rätt till kulturella upplevelser i skolan fastslagits i styrdokument för både skola och kulturliv, och Skapande Skola är den senaste stora satsningen på kulturområdet nationellt. Det finns goda förutsättningar för samarbete mellan symfoniorkester och skola.

Den här uppsatsen syftar till att undersöka hur lärare i årskurs 4–6 uppfattar Gävle symfoniorkesterns skolkonserter som en resurs i deras undervisning i musik. Det empiriska underlaget består dels av enkätfrågor till nitton lärare som besökt skolkonserter med sina elever och djupare intervjuer med två av dem.

Det viktiga med skolkonserter enligt lärarna, är att ge eleverna en upplevelse av musik som de oftast inte har tidigare erfarenhet av. Det är också ett av de viktigaste syftena med musikundervisningen i skolan, menar de. Lärarna uppskattar också den demokratiska aspekten av att alla barn får ta del av symfoniorkesterns konserter. Uppsatsen visar att skolkonserter är ett uppskattat inslag i skolan, men att arbetet kring dessa skulle kunna utvecklas. Som det är nu kopplas oftast inte konserterna till musikundervisningen. Lärarhandledningar och tid för planering är önskvärt.

Nyckelord: skolkonserter, symfoniorkester, grundskolor, lärare, undervisning

During the last decade, the right of children to partake in cultural events as part of their school education has been stated in policy documents of both national schools and cultural institutions. The latest national cultural reform is "Skapande skola" (Eng. "Creative school"). Opportunities for collaboration between symphony orchestras and schools are good.

The aim of this study is to examine teachers' opinions on the benefits of concerts performed for schools as a resource in music education. Teachers and their students in school-year 4–6 attended concerts for schools performed by Gävle Symphony Orchestra. The empirical basis of this study consists of a questionnaire answered by nineteen teachers who attended these concerts with their students. Additionally, two teachers were interviewed.

According to the teachers, the main advantage of school concerts is that students get an experience of music that they might not otherwise have had. Teachers think that this is one of the main goals of music education in school. Also, teachers appreciate the democratic aspect of all students being able to attend symphony orchestra concerts. Concerts for schools are, according to this study, appreciated as a cultural event within school education. However, educational aspects of attending these concerts could be improved. For example, school concerts are generally not linked to students' music education. Teachers stressed a desire for guidebooks and time for planning.

1 Inledning

Jag har arbetat som musiker sedan 2001, och varit fast anställd i Gävle symfoniorkester sedan 2004. Jag har många gånger spelat skolkonserter, dvs konserter riktade specifikt mot elever i skolan. Det är en verksamhet som uppmuntras politiskt på många nivåer, från nationellt politiskt håll¹, lokalpolitiskt², och det står inskrivet i Gävle symfoniorkesters uppdrag³. Även i skolans läroplan⁴ slås det fast hur viktigt det är att använda kulturella institutioner i lärandet.

Men hur görs det, i praktiken? Jag har många gånger medverkat i konserter som har ett pedagogiskt tonfall, men det handlar inte alltid om musikämnet. Hur ser skolans företrädare på skolkonserterna? Man kan tänka sig två alternativ: det kan vara någonting kul som bryter av ”det vanliga”, men det kan också vara något man vill använda sig av i skolarbetet.

1.1 Syfte

Målet med den här uppsatsen är att få fram på vilka sätt skolkonserter används i undervisningen idag: För det första: hur arbetar lärare som går på skolkonserter med sina elever, före och efter besöket? Och för det andra: hur skulle de vilja utveckla arbetet kring skolkonserter?

För att kunna besvara dessa frågor samt förstå hur skolkonserter kopplas till musik- eller annan undervisning i skolan idag har jag frågat lärare som besökt en skolkonsert med sina elever hur de gör när de arbetar med skolkonserter, dels genom en webenkät och dels genom intervjuer.

2 Tidigare forskning och utgångsläge

2.1 Kultur i skolan

När jag letat tidigare forskning kring hur skolkonserter används i undervisningen har jag vidgat begreppet till kulturupplevelser i skolan i stort, eftersom jag menar att det finns mycket forskning på museernas och teaternas roll i skolans värld. Som framgår senare i texten kan gränsen mellan barnteater och barnkonserter vara hårfin, därför upplevde jag det som meningsfullt att också ta upp tidigare forskning kring barnteater.

En grundlig genomgång av den offentligt finansierade kulturen för barn är den rapport som kom 2006 med det träffande namnet *Det ser lite olika ut... En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn*.⁵ Någon senare lika allomfattande redogörelse av

¹ (Kulturrådet, 2015)

² (Region Gävleborg, 2015)

³ (www.gavlesymfoniorkester.se, 2015)

⁴ (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2015)

⁵ (SOU 2006:45 "Det ser lite olika ut ..." -En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn -Bilaga till betänkandet Tänka framåt men göra nu Så stärker vi barnkulturen, 2006)

barnkultur finns inte att tillgå för närvarande. Längre fram beskriver jag hur det ser ut för symfoniorkestrarnas verksamhet, men när det gäller hur många barn som nås av det professionella kulturutbudet är det sammanfattningsvis väldigt olika i olika delar av landet, beroende på t.ex. var det finns kulturinstitutioner. En av många slutsatser i den här utredningen är att skolan inte använder den offentligt stödda kulturen som en resurs i tillräckligt hög omfattning.⁶

I Johanna Palms diskursanalys av fem svenska kommuners kulturplaner⁷ pekar hon på hur det framgår i dessa att barnet är underordnat den vuxne och behöver kulturen för att bli en ”hel” människa. Kulturen ses här som något som den vuxne erbjuder barnet, inte något som barnet själv skulle kunna tänkas stå för. Den synen på kultur får nog också sägas vara grundläggande för de svenska symfoniorkestrarnas barnsatsningar.

Bourdieus välkända teori om kulturellt kapital går i korta drag ut på att klasskillnader manifesterar sig inte bara genom ekonomiskt kapital, utan också genom t.ex. vilken musik man lyssnar på, att jag genom min smak positionerar mig socialt. Det kulturella kapitalet kan kännetecknas som kunskap om vad t.ex. en operaföreställning innebär och hur den brukar se ut. Att förstå det som brukar kallas finkultur medför makt över den som inte förstår.⁸ Att erbjuda kulturella upplevelser till alla barn i skolan, kan då ses som en demokratisk rättighet att kunna tillgodogöra sig det kulturella kapitalet oavsett bakgrund och familjeförhållanden.

2.1.1 Skapande skola

Den senaste kultursatsningen som rör svensk skola är ”Skapande skola” som initierades och genomfördes av den senaste borgerliga regeringen. Projektet sattes 2008 och den första utvärderingen genomfördes 2013⁹.

Syftet med Skapande skola är att skapa förutsättningar för ett samarbete mellan skolan och det professionella kulturlivet. Eleverna förväntas både få möjlighet till kulturella upplevelser (”kulturens alla uttrycksformer”) men också till eget skapande, satsningen står så att säga på två ben. Som bidraget är utformat är det skolorna som söker pengarna och för varje samarbetsprojekt får bidrag betalas ut i max tre år. För att säkerställa kvalitén på insatserna är det bara professionella kulturarbetare som skolorna får arbeta med, och kriterierna för det är att de antingen har högre konstnärlig utbildning eller långvarigt professionellt arbete.¹⁰

Satsningen omfattar från och med år 2013 förskoleklass till årskurs nio och motsvarar ungefär 15 procent av den statliga kulturbudgeten för barn och unga¹¹. Bidraget fördelas av statens Kulturråd. Ändamålen med Skapande skola är att medverka till att:

1. kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklassen och grundskolans årskurs 1-9 med

⁶ Ibid s.22, del 1

⁷ (Palm, 2013) s.49

⁸ (Bourdieu, 1990)

⁹ (Skapande skola. En första utvärdering, 2013)

¹⁰ (Kulturrådet, 2015)

¹¹ (Skapande skola. En första utvärdering, 2013) s.15

utgångspunkt i förordningen (SKOLFS 1998:16) om läroplan för förskolan och skolans kulturuppdrag som i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges som en del i skolans måluppfyllelse, och
2. öka den professionella kulturverksamheten för och med barnen och eleverna, så att tillgången till kulturens alla uttrycksformer och möjligheterna till eget skapande ökar. Förordning (2015:425).¹²

I Kulturrådets undersökning *Museerna och skapande skola. En omtolkad kultursatsning*¹³ analyseras hur ”Skapande skola” har påverkat samarbetet mellan skola och museer. Man slår fast att museerna är en läranderesurs som både elever och lärare värdesätter, samt att det finns mycket kompetens som skolan kan dra nytta av, inte minst genom museipedagogerna. En annan slutsats är att det snarare är museerna som har anpassat sig till skolans arbetssätt, och t.ex. erbjuder ”paket” till skolorna, än att skolorna skulle ha förändrat sitt arbetssätt, trots att det var en av Skapande skola-satsningens syften¹⁴.

2.1.2 Nationella och lokala måldokument för kultur i skolan

I de nationella kulturpolitiska målen från 2009 är Skapande skola en viktig del, ”barn och ungas rätt till kultur uppmärksammas särskilt”¹⁵, men även på lokal nivå i kulturpolitiken, och i skolans styrdokument betonas vikten av att använda kulturella upplevelser i skolan.

Uppsatsens empiri hämtas från Gävle, och i Gävle kommuns kulturpolitiska program från 2008 står det:

Att barn och ungdomar får ta del av kultur är av stor betydelse. Kulturpolitiken ska ge alla barn, oavsett samhällsbakgrund, en möjlighet att ta del av konst och kultur. Den pedagogiska verksamheten, både den som bedrivs i skolorna, men också av professionella utövare och kulturinstitutioner är prioriterad.¹⁶

Samt, listat som en av flera strategier att komma närmare det kulturpolitiska målet för Gävle kommun:

Att utveckla våra kulturinstitutioners pedagogiska verksamhet¹⁷

Kulturtrappan är namnet på den modell man använder i Gävle kommun för att garantera alla skolbarn från förskoleklass till årskurs nio en kulturell upplevelse varje läsår. Förutom symfoniorkestern ingår andra kulturinstitutioner i staden, inklusive biblioteken¹⁸. Symfoniorkestern bjuder på en konsert varje läsår mellan årskurs 1–6. Lärarna inbjuds genom kulturtrappans samordnare på kommunen. Det finns också möjlighet att boka kommunens så kallade kultur- och fritidsbuss gratis, ytterområdena prioriteras.

¹² (Förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan)

¹³ (Grut, 2014)

¹⁴ (Grut, 2014) s.8

¹⁵ (Proposition 2009/10:3) s.1

¹⁶ (Gävle kommun, 2015) s.7

¹⁷ Ibid, s.11

¹⁸ (Gävle kommun, 2015)

I Kulturplan Gävleborg 2016–2018 slår symfoniorkestern fast:

Konserter för, med och av barn och unga är en naturlig del av orkesterns verksamhet.¹⁹

Lgr11 är den senaste läroplanen för grundskolan. Den är uppdelad i tre delar, där den första delen behandlar skolans gemensamma värdegrund, den andra delen handlar om ”övergripande mål och riktlinjer” och den tredje delen är kursplaner i olika ämnen. I den andra delen hittar man under rubriken kunskaper följande mål:

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola... kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud²⁰

Och lite längre ner, under ”skolan och omvärlden”:

Alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö²¹

Att erbjuda kulturella upplevelser i skolan är alltså ett sätt att uppfylla målen i Lgr11.

2.2 Vad innebär kultur i skolan i praktiken?

Vad är det då för kulturella upplevelser som skolbarnen möter? Och hur ser mötet ut mellan den professionella kulturaktören och skolan ut?

2.2.1 Skolföreställningar.

Heléne Lindström framhåller i sin uppsats *Att pedagogisera eller icke pedagogisera? – det är frågan! En fallstudie i mötet mellan skola och teater* hur teatern har av tradition den konstnärliga friheten att vara kritisk och ifrågasättande, vilket inte skolan har haft, men att det är ett förhållningssätt som dagens skola mer och mer uppmuntrar²². Hon har i sitt arbete som dramapedagog menar hon, en roll mellan skolan och teatern. Hon har i sitt arbete sett att det finns ett behov av att hjälpa skolan med för- och efterarbete för att kunna möta lärarnas ”förväntningar, farhågor och behov”²³ och att lärarna gärna vill ha kopplingar till läroplanen samt att man från teaterns sida förklarar för en ovan publik vad som förväntas av dem. Hon menar att teatern bara har att vinna på att göra sig tillgänglig, eftersom teatern inte är något utan sin publik.

Gustafsson och Fritzén har analyserat hur lärare använder teater som meningsskapande i skolan, och huruvida lärare pratar med varann om teaterns potential. De menar att lärare har en osäkerhet inför teaterns språk och att de har svårt med uppföljning och efterarbete. Teaterns språk är ”konstigt”, ”overkligt” eller ”ologiskt”. Teaterns poetiska och symboliska språk gör lärare osäkra på vad som är ”rätt” tolkning²⁴. Författarna slår samtidigt fast att lärarna är den nödvändiga länken mellan eleverna och

¹⁹ (Region Gävleborg, 2015) s.32

²⁰ (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2015) s.14

²¹ ibid s.17

²² (Lindström, 2013) s.40

²³ ibid

²⁴ (Gustafsson & Fritzén, 2004) s.90

teaterföreställningen.²⁵ Teaterns utmaning, menar författarna, ligger i att förstå att publiken inte bara är eleverna, utan även lärarna. Upplevelsen av teaterföreställningen står visserligen kvar även om det inte sker något för- eller efterarbete, men om man inte har med sig lärarna på båten, kommer eleverna att stå ensamma med sina tankar.

Riksteatern har tagit fram ett material om skolbesök på teatern som Karin Helander, professor i teatervetenskap och föreståndare för Centrum för barnkulturforskning vid Stockholms universitet har skrivit.²⁶ Hon pekar på hur viktig läraren är som länk till teatern och som förmedlare av lust, nyfikenhet och förväntan.

2.2.2 Skolkonserter.

De flesta svenska symfoniorkestrar gör regelbundet skolkonserter som en del av sitt uppdrag. Det kan se lite olika ut hur stora upptagningsområden man har för verksamheten, men det vanligaste sättet är att man i perioder, en eller ett par veckor om året, spelar konserter som är speciellt riktade mot skolan på dagtid för skolbarn i olika åldrar.²⁷

Det har inte varit lätt att hitta en aktuell sammanställning för hur många barn som nås av symfoniorkestrarnas skolkonserter, men Kulturrådet sammanställde 2003 statistik över antalet konserter som riktades mot barn (under 14 år) och ungdomar (15–25 år) jämfört med totala antalet konserter och där konstateras att det är väldigt ojämnt²⁸. I den här sammanställningen ingår varken Radiosymfonikerna eller Kungliga Filharmoniska orkestern, eftersom de inte uppbär bidrag från Kulturrådet. Andelen konserter som riktades mot barn och unga kunde variera mellan 0 och 69 procent av det totala antalet konserter. I hela landet gjordes detta år 1441 konserter, varav 475 riktades till barn och 20 till ungdomar. 23 procent av besöksantalet var då barn och ungdomar.

Det konstateras i den statliga utredningen om barnkultur från 2006 att det är de regionala musikorganisationerna som arrangerar flest konserter för barn och att det varierar stort över landet hur många barn som nås av den här verksamheten. Fria musikgrupper har inte lika ofta verksamhet riktad mot barn som t.ex. fria teatergrupper har, och när det gäller nutida konstmusik eller klassisk musik är det ytterst ovanligt förekommande utanför institutionerna.²⁹

Som Tony Valberg har konstaterat i sin avhandling *En relationsell musikestetik* har skolkonserter varit en del av de nordiska symfoniorkestrarnas *outreach* sen start³⁰. Begreppet outreach kommer från Storbritannien och med det menas ett aktivt arbete orkestrarna gör för att nå utanför sin vanliga publik. Alltså att försöka spela för dem som inte brukar gå på de konserter orkestrarna ser som sin kärnverksamhet: En konsert för vuxna på kvällstid, där musikerna i frack och långklänning följer en tydlig ritual: först en

²⁵ (Gustafsson & Fritzén, 2004) s.22

²⁶ (Helander, 2008)

²⁷ (SOU 2006:34 Den professionella orkestermusiken i Sverige. Betänkande av orkesterutredningen, 2006) s97

²⁸ (Statens kulturråd, 2005)

²⁹ (SOU 2006:45 "Det ser lite olika ut ..." -En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn -Bilaga till betänkandet Tänka framåt men göra nu Så stärker vi barnkulturen, 2006) s.180

³⁰ (Valberg, 2011) s.36

ouvertyr, sedan en solokonsert, paus med ett glas vin för publiken och en avslutande symfoni.

Tony Valberg har sammanställt de norska symfoniorkestrarnas barn- och skolkonserter³¹ från 2001–2005 och de genretypiska drag han sätter upp känner jag igen av erfarenhet som lika typiska för svenska förhållanden:

Skolkonserterna har oftast

- en konferencier,
- en tydlig handling, en berättad historia eller åtminstone en röd tråd, som Valberg kallar ”story-telling”
- en multimedial prägel. Alltså att det vid sidan av musiken pågår dans, berättande, bilder, film eller liknande.
- ett drag av dialog: att barnen erbjuds att sjunga med, dansa, komma med svar på frågor eller att det på något annat sätt pågår utbyte mellan scenen och salen.
- Musiken är oftast ett potpurri av olika verk, som kan vara hämtat från olika epoker. Ofta kända stycken.

Enligt hans avhandling kan man se en historisk skillnad, där det i symfoniorkestrarnas barndom för hundra år sen lades stor tonvikt på det utbildande draget i skolkonserterna. Eleverna skulle bibringas den västerländska kanon, den nationella konstmusiken och på det hela taget bli bättre människor.

Senare tiders skolkonserter har haft en annan syn på konstupplevelsen, det ska vara en upplevelse som står för sig själv och inte behöver ”leda till” något.

Valberg menar att dagens skolkonserter, och kanske framförallt morgondagens, bygger på att skapa en relation till sin publik, och att det är särskilt viktigt för barn under tio år.³² Han har egna erfarenheter av att spela för små barn, även spädbarn och värdesätter en slags äkta dialog och närvaro med publiken som han menar inte har funnits tidigare.

Man kunde ju tänka sig att skolkonserter är just konserter, alltså en upplevelse av musik. Men då måste man komma ihåg ovanstående genredrag. Då det förutom musik även pågår ett berättande av en historia, dans, rörliga bilder eller teater är det mycket möjligt att publiken faktiskt uppfattar konserten som något annat än en konsert. Det har kanske helt enkelt blivit en pjäs med musikinslag.

2.2.3 Gävle symfoniorkesterns outreach.

Gävle symfoniorkester är en symfoniorkester med 52 heltidsanställda musiker som grundades 1912. Konserter för skolelever genomförs regelbundet, som en del av Kulturtrappan. Två veckor per säsong spelas konserter för årskurs 1–6, då alla elever i dessa årskurser i kommunen bjuds in.

Utanför Kulturtrappans barnverksamhet spelar orkestern även mindre konserter för förskolebarn, och har verksamhet för föräldralediga med öppen förskola i konserthusets

³¹ (Valberg, 2011) s.59, s273 och följande sidor

³² Ibid s224 och följande sidor

lokaler. För gymnasieelever i Vasaskolans estetiska program finns det ett samarbetsprojekt sen 2007 som ger möjlighet att komponera direkt för orkestern.

Symfoniorkestern har också öppna repetitioner på dagtid då alla är välkomna.³³

2.3 Musikämnet i skolan enligt nu gällande läroplan

Mina frågeställningar rör huruvida skolkonserter kan uppfattas som en resurs för ämnet musik i skolan. Därför ska vi nu titta närmare på vad musikämnet i skolan innebär. I det centrala innehållet för musik i Lgr11 ska man i årskurs 4–6 hinna med åtskilligt. De tre huvudrubrikerna är *musicerande och musikskapande*, *musikens verktyg*, samt *musikens sammanhang och funktioner*.³⁴

Under den första rubriken hittar vi bland annat sång och spel i olika genrer, imitation och improvisation samt eget skapande med utgångspunkt i former som till exempel ackordföljder. Den andra rubriken rymmer mycket: praktiska som såväl abstrakta verktyg för musik. Alltså skillnaden mellan ackord- och melodiinstrument, hur man kan variera till exempel rösten, men även hur man noterar musik och hur musikens byggstenar som takter, verser och refränger och liknande fungerar.

Under den sista rubriken hittar vi musikens påverkan på människor: var och i vilka sammanhang musik finns. Hur man samtalar om sina intryck när man upplever musik. Hur musik samspelar med andra estetiska uttrycksformer. Vad som särskiljer olika genrer, till exempel konstmusik. Här nämns också indelningen i stråk-, blås-, sträng-, tangent- och slagverksinstrument.

Kunskapskraven för att nå högsta betyg i årskurs sex innebär bland annat:

Eleven kan föra välutvecklade resonemang om eget och andras musicerande. Eleven kan även uttrycka sig på ett välutvecklat sätt om egna musikupplevelser och beskriva och ge exempel på hur musik kan påverka människor. Dessutom kan eleven med god säkerhet urskilja och ge exempel på musikaliska karaktärsdrag från olika genrer och kulturer samt med god säkerhet ge exempel på instrument från olika instrumentgrupper.³⁵

3 Vetenskapligt perspektiv och metod

3.1 Inledning

För att förstå hur lärarnas arbete med skolkonserter ser ut fanns det olika tillvägagångssätt att använda. Man kunde tänka sig att följa några klasser innan, under och efter ett skolkonsertbesök och observera vad som händer, men det hade dels varit oerhört tidsödande (när hade klassen tänkt arbeta med det här?) och det är troligt att resultatet hade blivit missvisande. Blotta närvaron av en observatör hade kanske gjort att

³³ Personlig kontakt med orkesterns producenter, samt egen erfarenhet.

³⁴ (Skolverket, Läroplan i musik, 2015)

³⁵ Ibid.

läraren hade känt sig tvungen att ha en genomgång innan, fast hen hade kanske inte gjort det annars? En observation hade inte heller fångat intentionerna och tankarna hos lärarna.

En kvalitativ intervju är ett sätt att få syn på just tankar och intentioner, och genom att kunna ställa frågor, men också följdfrågor, är en intervju intressant eftersom man kan få fram även sådant man inte först trodde var viktigt. Eftersom jag var intresserad av lärarnas inställningar och bevekelsegrunder valdes bland annat intervju som metod, men nackdelen med intervjuer är att de inte nödvändigtvis är allmängiltiga.

I en enkät är det lättare att snabbt få många svar, och därför är det troligare att man får ett resultat som går att generalisera. Därför började jag med en enkät.

3.2 Enkät

Min första tanke var att fråga musiklärare i de lägre klasserna hur de ser på skolkonserter, om de tycker att de kan använda sig av konsertupplevelser som en resurs i sitt ämne? När jag försökte ta reda på vilka som jobbar som musiklärare i kommunen var det inte helt enkelt, det visade sig att i den mån det fanns musiklärare delade de kanske sin tjänst på ett flertal skolor.

Nå, men hur upplever då de lärare som går på skolkonserterna dessa som resurs? Och om de inte är musiklärare i grunden, vilken kompetens har de i musik?

Jag försökte utarbeta en enkät som utgick från musikämnet i skolan, och ville för det första veta hur konsertupplevelsen används i undervisningen idag, i skolarbetet. Jag ville också veta om de lärare som går på konserterna undervisar i musik, och så ville jag veta om skolorna på något sätt skulle uppskatta om symfoniorkestern kunde hjälpa dom att "bocca av" delar av det centrala innehållet i musik, t.ex. musikhistoria eller instrumentkännedom. Jag ville också veta vad lärarna tycker är viktigt i musikämnet i skolan, och ifall det avspeglade sig i deras svar kring innehållet eller arbetet kring skolkonserter.

I arbetet med enkätfrågorna lät jag flera människor läsa dem, och komma med synpunkter. Förutom tre orkestermusiker lät jag de två producenterna i orkestern samt en lärare i gymnasieskolan och en pensionerad gymnasielärare läsa min enkät. Jag var rädd för allt för öppna frågor, men kom fram till att de som orkade besvara dem, var de vars åsikter som borde vara intressantast hur som helst.

Enkäten innehöll 16 frågor, varav inte alla var obligatoriska och flera av frågorna var öppna.

När enkäten kändes tillräckligt bra började min jakt på intresserade rektorer, som förhoppningsvis skulle vidarebefordra min enkät till sina lärare. Det visade sig vara svårare än jag trodde. En förklaring till det kan kanske hämtas i Ulla Wiklunds bok *När kulturen knackar på skolans dörr* som är skriven vid den tiden då Skapande Skola skulle sjösättas. Hon beskriver hur risken är att kultursatsningar i skolan blir till projekt, projekt, projekt... och att skolan till slut inte orkar med fler projekt och därför stänger dörren.³⁶

Var det projektrötthet? Eller berodde det på upplevd tidsbrist? Någon menade att man på något möte med Kulturtrappans styrgrupp, där både representanter för kulturinstitutionerna och rektorer medverkat, hade enats kring att det där med för- och efterarbete inte var så intressant, framförallt pga. tidsbrist. Men nu är det ju så att de

³⁶ (Wiklund, 2009) s. 57

genom Kulturtrappan trots allt förväntas komma till konserthuset regelbundet, skulle verkligen inte lärarna i skolorna vara intresserade av hur den här tiden skulle användas? Alltså inte före- och efterarbetet, utan åtminstone själva konserten? Och delar lärarna styrgruppens föreställning om kulturupplevelse som ett fristående inslag i skolan som inte kan, eller bör kopplas till Lgr11 mer än i uppfyllandet av punkt 2.2: ”kännedom om samhällets kulturutbud”?

Jag ville inte ge upp, och beslöt mig att försöka leta upp lärarna direkt, utan att ta omvägen via rektorerna. Kommunens kultursamordnare hjälpte mig att få mejladresser till alla lärare som skulle gå på skolkonsert höstterminen 2015.

Urvalet får därmed sägas vara ganska stort. Målgruppen för konserten hade av producenten för symfoniorkestern bestämts till årskurs 4–6. Enligt kommunens samordnare var det bara en kommunal skola i åldersspannet som avböjde att komma, pga. tidsbrist. Några klasser hade fått information via telefon, men mejladresserna jag fick, 33 stycken, täckte in i stort sett hela åldersgruppen i kommunen.

Jag gjorde enkäten i Googles enkätprogram och mejlade ut länken tillsammans med ett brev där jag förklarade vem jag var och syftet med enkäten; att jag var nyfiken på hur skolkonserter idag passar in i skolans uppdrag, önskemål och behov, och hur de skulle kunna utvecklas i framtiden.

3.3 Intervjuer

För att få ta del av fler funderingar kring ämnet beslöt jag att göra ett par intervjuer. I en intervju kan man få djupare förståelse för hur någon annan tänker. Den kvalitativa intervjun, enligt Kvale och Brinkman, är ett sätt att ”erhålla kvalitativa beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka deras mening”³⁷ Staffan Larsson beskriver intervjusituationen:

Detta innebär att när någon svarar på en fråga, svarar hon inte nödvändigtvis på det som intervjuaren avsett med sin fråga, utan *på sin egen tolkning av frågan*. Detta innebär att konstruktion av en intervjufråga på allvar kan påbörjas när någon har svarat på en fråga; först när man vet hur någon svarar, kan man nämligen förstå hur frågan tolkades av den som intervjuades och först då kan man *formulera om* frågan så att man ökar sannolikheten för att få fram ett svar på den fråga som intervjuaren avsett att få svar på.³⁸

I mejlet med enkäten erbjöds två fribiljetter till symfoniorkestern ifall någon kunde tänka sig att bli intervjuad. Två lärare, som jag hädanefter kallar Anna och Bertil, nappade genast på detta, och jag åkte ut till deras skolor på dagtid när de hade en lucka i schemat.

Jag hade inte förberett respondenterna på frågorna i förväg, förutom att de (förmodligen, det kan jag inte kontrollera) hade svarat på enkäten och visste att det skulle handla om skolkonserter.

Jag använde mig av min telefon för att spela in samtalen, som varade i 20–30 minuter, och sen transkriberade jag samtalen efteråt. På grund av tidsbrist gjorde jag ingen pilotintervju, men det borde jag nog ha gjort. Vid den första intervjun pratade jag alldeles för mycket själv.

³⁷ (Kvale & Brinkmann, 2014)

³⁸ (Larsson, 1986) s.27

Vid analysen av intervjuerna försökte jag hitta teman i samtalen, genom att läsa igenom transkriptionerna och lägga likartade tankar under en rubrik, en metod som beskrivs utförligt i *Den kvalitativa forskningsintervjun*³⁹.

Jag upplevde under tiden jag intervjuade att jag ställde ungefär likadana frågor till respondenterna, men det blev förstås ändå två helt olika samtal.

Frågeställningarna jag hade med mig var:

- Vad undervisar du i för ämnen?
- Hur många gånger har du varit på skolkonsert?
- Kan du berätta om någon gång du har varit där?
- Arbetade du med den upplevelsen på något sätt i skolan? Hur då?
- I vilket ämne tycker du det arbetet hör hemma?
- Hur skulle för materialet se ut enligt dig?
- Hur ser musikundervisningen ut för dina elever?
- Går musiklekraren på skolkonsert?
- Hur tror du andra lärare ser på skolkonserter?

3.4 Etiska överväganden

Jag presenterade mig som musiker och student i ett mejl till 33 lärare, och bifogade en länk till en enkät på internet som de kunde fylla i anonymt. De hade mina kontaktuppgifter om de ville ändra något eller om de ville höra av sig till mig som intervju-frivilliga. De två som nappade på det har jag ändrat namn på i uppsatsen, och i övrigt sett till att de inte går att identifiera.

3.5 Metodkritik

När man gör en enkät finns det alltid ett problem med de som inte svarar, naturligtvis. SCB pratar om vägrare, ej anträffade samt övrigt.⁴⁰ Att man inte svarar kan ha flera orsaker, att man inte upplever frågan som viktig är en av dem, men det kan också vara att man inte vill dela med sig av sina tankar med en okänd student, eller att man inte har tid.

Jag har inte gjort någon grundlig bortfallsanalys. Jag vet inte vilka lärare som svarade, och därför inte heller vilka som inte svarade. Jag skickade ett påminnelsemejl efter cirka två veckor, men längre än så har jag inte gått.

De som jag fick intervjua var de som erbjöd sig, och de andra 31 vet jag inget om. Man skulle naturligtvis kunna tänka sig att de har helt andra åsikter. Jag försökte kompensera något litet för det genom att ställa frågor om hur de intervjuade uppfattade att deras kollegor tyckte.

³⁹ (Kvale & Brinkmann, 2014)

⁴⁰ (Japac, 1997) s.26

Min analys av intervjuerna är en tolkning som bara fångar en liten del av respondenternas tankar. Jag har inte låtit någon oberoende person läsa igenom transkriptionerna för att se om de också skulle kategorisera dem som jag gjort, ett förslag på validitetssäkring som föreslås hos Larsson⁴¹.

4 Resultat

4.1 Enkät

Enkäten skickades ut via mejl till trettiofyra lärare som nyss hade varit på skolkonsert med sin klass, årskurs 4–6. Jag fick nitton svar i enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på femtioåtta procent. Det är enligt Trost⁴² en siffra man kan räkna med vid webbundersökningar, men enligt ett ledande företag som tillhandahåller webbundersökningstjänster kan en så pass låg svarsfrekvens som tjugo till trettio procent räknas som bra⁴³.

Konserten de nyligen hade sett var ett av de mest klassiska styckena som finns för barnpublik och symfoniorkester: Peter och Vargen av Sergei Prokofjev från 1930. Den är menad att läsas som en saga med pauser för illustrerande musik, men den här produktionen använde en animerad kortfilm av Oscarsbelönade Suzie Templeton från 2006 istället för en berättare. Orkestern hade alltså rollen av en gammal stumfilmsorkester, till rörliga bilder ovanför musikernas huvuden.

Jag bad de som fyllde i enkäten att inte bara tänka på sitt senaste besök, men det kan naturligtvis ändå ha präglat deras åsikter.

4.1.1 Enkät svar

Av de nitton lärarna svarade alla utom två att de någon gång varit på skolkonsert med symfoniorkestern.

De flesta lärarna var utbildade 1–7-lärare eller liknande, och två av dem undervisade i musik. Ingen hade musikleärexamen, utan de hade musik som tillval i sin utbildning eller motsvarande. Den med mest musikstudier hade 20 högskolepoäng i ämnet. Två tredjedelar av lärarna hade arbetat i skolan i mer än tio år.

De flesta svarade (trots att de flesta alltså inte undervisar i musik) på frågan vad det viktigaste målet med skolans musikundervisning är. Jag delar här in de olika svaren i fyra olika kategorier, som en del av min analys:

1. Uppleva, gärna något ”annorlunda”:

- Ge barnen ett förhållande till all sorts musik

- Att eleverna möter olika kulturella uttryck i sin undervisning.

- Att de får sjunga och uppleva musik på olika sätt

⁴¹ (Larsson, 1986)

⁴² (Trost, 2012)

⁴³ (SurveyMonkey, u.d.)

att få en inblick i många olika sorters musik

Upplevelse av musik

att eleverna får uppleva olika typer av musik

2. Eget skapande:

Som i alla andra ämnen; att få alla elever att känna att de kan. Musik är en källa till glädje och ytterligare ett uttryckssätt. Med musik kan man förmedla något. Att jämföra med andra språk.

en uttrycksform

3. Väcka intresse för ämnet:

Att genom många olika influenser försöka skapa ett genuint intresse för musik.

skapa intresse för musik och instrument [sic]

4. Musik som ämne:

att lära sig lyssna

att få en sångrepertoar

Att uppfylla kraven i Lgr 11

Att eleverna får chans att prova olika instrument, utbildning om vad musik är och lära sig olika strategier för sång och musik.

sjunga och spela

På frågan ”brukar du använda dig av skolkonserter i din undervisning i ämnet musik?” svarade tre ja, fyra vet inte, sju nej och fem hoppade över frågan helt och hållet. En majoritet av de som svarade använde alltså inte konserterna i musikundervisningen, men de som använde sig av skolkonserterna gav följande exempel på hur de gjorde:

lyssnar i förväg på några stycken som ska spelas, pratar om instrumenten, kompositörer, lyssnar efter olika saker, beskriver hur det låter, vad kan den användas till, hur påverkar den mm

Vi lyssnade och pratade om musiken och kompositören innan konserten. sammanfattade intryck efter den.

De som använde skolkonserterna i undervisningen i andra ämnen var fler: (inte så konstigt eftersom de flesta inte undervisar i musik), sju ja, en vet inte, och åtta nej. Två svarade inte på frågan. Hos de flesta används konserterna som underlag för diskussion kring innehållet, och mer konkret i ämnena svenska och bild:

Vi använder upplevelsen till ämnet bild och svenska, att illustrera i text och bild

På frågan ” Vad ser du som den största vinsten med att använda skolkonserter som en del av undervisningen?” är det nästan uteslutande ”upplevelsen av något annorlunda” som står i centrum:

Att visa barnen en för många ny typ av musik

att använda den gemensamma upplevelsen, att visa på alternativ musik

få en musikalisk upplevelse och få inspiration

elever får upplevelser som de inte har varit med om tidigare och får chans att uppleva riktig musik.

Att komma utanför klassrummet och möta något "nytt".

Musiken har ofta en lugnande effekt på eleverna, dessutom är det ofta musik som eleverna inte upplevt så mycket tidigare.

Att få inblick och erfarenhet av i olika uttrycksformer, musikstilar och instrument samt få en trevlig upplevelse

I det som är annorlunda ryms även konstformen i sig, och möjligheten att ta musiken till sig:

Att kunna använda alla sinnen är så viktigt för eleverna

Men det finns också citat som anknyter till läroplanens andra del: om vikten av att känedom om samhällets kulturinstitutioner och att kulturella upplevelser är en del av skolans måluppfyllelse.

Alla elever får ta del av kultur.

Några lärare kopplar upplevelsen till skolans verksamhet genom att värdesätta diskussionen som kan uppstå efteråt:

De diskussioner och nya infallsvinklar som det ger eleverna efteråt.

En lärare framhåller, förutom upplevelsen, en social aspekt:

Att eleverna får uppleva annan musik än de vanligtvis lyssnar på samt att de elever som spelar t.ex. fiol får högre status

Man får kanske anta här att fiolspelande elever inte vanligtvis redan har hög status?

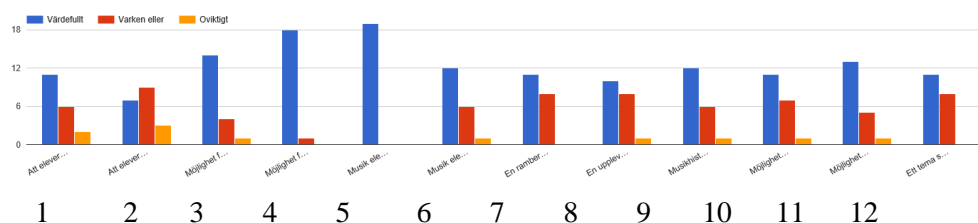
På frågan ”Vad ser du som det främsta hindret för att använda skolkonserter som en del av undervisningen?” har de flesta haft svårt att se något hinder. Fyra har angett logistiska problem, att besöket tar för mycket tid eller att det är problem med bussarna eller liknande. En lärare har dock angett

tidigare när vi inte fick programmet i förväg, hade många elever väldigt svårt att koncentrera sig

Vilket jag tolkar som att det kan för många elever vara skönt att vara förberedd på vad som ska hända på utflykten.

I den längsta frågan i enkäten bad jag lärarna att svara på hur viktiga de tyckte att olika delar i innehållet på konserterna skulle kunna vara. Blå stapel signalerar värdefullt, röd varken eller och gul oviktig.

Vid en snabb titt kan man konstatera att få saker skulle vara oviktiga, men att stapel fyra och fem sticker ut som extra viktiga, samt att stapel två verkar mest ointressant:

Frågorna var som följer: (och jag har med * markerat ut vad jag har hämtat ur Lgr11, centrala innehållet i musik årskurs 4–6, medan fråga 4 och 5 kanske kan sägas ingå i själva syftet med musikämnet⁴⁴)

1. Att eleverna får sjunga med*
2. Att eleverna får spela med*
3. Möjlighet för eleverna att lära sig något om musikaliska termer (ackord, versrefräng eller liknande mönster) i byggandet av musik*
4. Möjlighet för eleverna att lära sig något om olika instrument och hur de låter*
5. Musik eleverna annars inte skulle möta
6. Musik eleverna känner igen
7. En ramberättelse, där t.ex. en skådespelare berättar en saga
8. En upplevelse som är helt fristående från skolans övriga verksamhet
9. Musikhistoria*
10. Möjlighet att diskutera associationer, tankar, känslor och bilder som uppkommer när man lyssnar på musik*
11. Möjlighet att lära sig om begrepp man behöver för att kunna samtala om intryck och upplevelser av musik*
12. Ett tema som knyter an till något annat aktuellt ämne i skolan

Här fanns det möjlighet att motivera sina val. En lärare kryssade ”viktigt” rätt igenom och menade:

Det är svårt att inte tycka att något av de ovan presenterat skulle vara mindre värdefull. Därför har jag markerat som jag har gjort.

En lärare ville trycka särskilt på hur viktigt det är att möta annan musik än ”den vanliga”:

Det är en mix av allt det som står ovan. Musik är så mycket mer än pop.

Som avslutande fråga fick lärarna komma med egna idéer om hur ”skolkonserter är eller skulle kunna vara värdefulla i skolarbetet?” och där fick jag (förutom ett tack för den senaste konserten) tre förslag:

tänk om varje skola kunde ha några musiker från Symfoniorkestern knutna till sig!
Då skulle man ha en koppling, en samhörighet, som skulle gagna och göra orkestern närmare, mer tillgänglig.

Det kan användas som kulturell upplevelse ur socioekonomisk aspekt, använda alla sinnen för upplevelser och inläring, historiska perspektiv

Att kunna koppla de till värdegrundsarbetet både före och efteråt vore en vinst.

⁴⁴ (Skolverket, Läroplan i musik, 2015)

4.1.3 Sammanfattning

Det slående med enkätsvaren är synen på den musiksymfoniorkesterns konserter erbjuder eller förväntas erbjuda: en upplevelse, helst av något nytt eller annorlunda. Det är också det man ser som den stora vinsten med besöket.

Det kan kopplas till hur man värdesätter målen med skolans musikundervisning: även där är det upplevelsen av musik, och gärna musik som man inte har med sig hemifrån som anses viktig.

När de fick tycka till om hur innehållet i skolkonserterna borde se ut är det också upplevelsen av ny musik som är det tveklöst viktigaste. Att konserten visar hur instrument fungerar och låter, samt att få lära sig om musikaliska termer som ackord och formuppbyggnad hamnar på andra och tredje plats. Att lära sig om begrepp för att kunna samtala om musikaliska intryck och musikhistoria kom på fjärde och femte plats, och jag tolkar det som att lärarna skulle uppskatta att få "hjälp" med att lära ut det. Överlag tillskrevs alla förslag på innehåll ett högt värde, och jag tolkar det som att de flesta tycker att det mesta är bra. Minst viktigt är det att barnen får spela med. Kanske beror det på en osäkerhet i hur det skulle gå till rent praktiskt? Att sjunga med klassades som mycket viktigare.

De flesta undervisar inte i musik, och använder inte heller konserterna som en resurs i ämnet. Mindre än hälften kopplar konserten till undervisningen i något annat ämne i skolan.

I svaren framkommer också att det ses som viktigt ur demokratisk synpunkt att erbjuda kultur till "alla elever".

4.2 Intervjuer

De två respondenterna kallas nedan för de fingerade namnen Anna och Bertil.

Skolan där Anna jobbar ligger en kvarts bussresa från centrala Gävle, i ett villaområde. Anna har jobbat länge på skolan, och är svenska/SO-lärare i årskurs 4–6 samt klassföreståndare.

Bertil är matte/NO-lärare i årskurs 3–6 och klassföreståndare. Han jobbar på en friskola, som ligger i ett ganska typiskt sjuttiotalsförortsområde med höghus utanför centrala Gävle. Han har jobbat i skolan i fyra år.

Efter att ha läst transkriptionerna av intervjuerna har jag sammanfört respondenternas tankar under de rubriker där jag tycker att de passar in.

4.2.1 Skolkonserter är bra för att musik är bra:

Anna är mån om att jag ska förstå hur bra hon tycker att det är att eleverna får gå på konsert. Hon trycker på att de har varit på konserthuset många gånger, att hon alltid nappar när det finns en inbjudan och att hon egentligen skulle vilja gå oftare, om det bara gick. Hon berättar också att hennes närmaste kollega som hon delar ansvaret för två klasser med alltid följer med. Trots att de skulle kunna åka bara en av dom, vill ingen missa konserterna.

Anna Ja, och så sen det här med instrument. Att ungarna blir ju nyfikna på instrument. De ser de här häftiga.. Några har ju.. och så har de aldrig varit på konserthuset.

Karin Nä, det har.. nä, det är så?
Anna Fast nu så har de ju varit där då.
Karin Jamen, precis.
Anna Nä, dom har inte varit det tidigare. Och det tycker jag också är
jättebra

Bertil berättar att de brukar nappa på Kulturtrappans erbjudanden, och han försöker minnas vilka andra konserter han har varit på.

Förra året, då minns jag att vi var. Då var det teater som var tonsatt. Om jag kommer ihåg det rätt, det var en kille som dansade också, och det var nån busshållplats och han.. Ja, jag kommer inte ihåg vad föreställningen hette. Det var en gång. Sen har vi nog varit en gång före det också. Så vi har nog vart.. Vi har iallafall gått alla de gånger vi har blivit erbjudna via Kulturtrappan.

Bertils skola är så pass liten att det bara är en klass per årskurs. Den senaste konserten åkte alla som blev inbjudna, dvs klass 4, 5 och 6 med tillhörande klassföreståndare.

Jag tycker det funkar jättebra. Så vi har vart [på konsert]. Det är vi supernöjda med. Att få åka ned utan att det kostar nånting, det är ju såklart alltid en fördel när det gäller skolvärlden. Därför åker vi jättegärna. Eleverna tycker ju mycket om det. Så att det... Ja, jättelyckat! Då svarar jag för alla, och mina tre, eller två andra kollegor. Det pratar vi om i efterhand. Att vi tycker att det är så bra.

Jag får intrycket av att Anna är intresserad av musik, hon kan spela piano och säger själv att hon tycker att det är roligt.

Ja, ja men jag tycker så här: jag vill ge ett gensvar för jag tycker det här är så bra, det här vill jag att vi ska fortsätta med.

Anna är mellanstadielärare med inriktning svenska/SO. Hon har behörighet att undervisa även i musik men skrattar åt tanken att göra det.

Jag har också utbildning i musik men jag skulle inte kunna tänka mig att undervisa i musik.

Min tolkning av anledningen att hon inte undervisar i musik, är respekten för ämnet. Anna har jobbat länge i skolan och är övertygad om att hennes entusiasm smittar av sig på eleverna:

Det hänger ju på hur jag lägger upp det och hur jag kan.. Eftersom jag tycker det är så bra så ser dom ju att jag tycker det är bra och då blir det bra, så är det ju bara.

Anna upplever symfoniorkestern och konserthuset i Gävle som en resurs i sin undervisning som hon sätter stort värde på. Jag tolkar henne som att hon uppskattar musik och att hon vill dela sin upplevelse med sina elever.

Nä, det är bra tycker jag. Jag var emot konserthuset från början. Bara sådär, liksom. Nä, jag skulle inte ha nåt. Men jag går dit. Jag skulle inte gå dit, heller [när det byggdes 1998, min anmärkning] (gemensamt skratt)

4.2.2 Tillgång till upplevelser utanför skolan har en demokratisk funktion.

Bertil tycker, precis som Anna i sin intervju, på hur bra han tycker det är att hans elever får komma iväg till konserthuset, och han menar precis som hon att eleverna annars inte skulle komma dit. Bertil vill särskilt framhålla att hans elever ofta kommer från en socioekonomisk bakgrund som gör att de har en högre tröskel att gå på konserthuset utanför skolan.

- Bertil Det är klart, att komma ifrån skolan är alltid bra. Komma ut och se, hur funkade det här? Och sen så finns det ju såklart en vinst, jag skulle särskilt säga att det är bra för oss i och med att vissa skolor har ju upptagningsområden där den socioekonomiska situationen är liksom.. Ja, det är en klasskillnad jämfört med andra ställen. Och det här är ju ett sånt ställe då. Och flera andra ställen runt om finns det ju också, där du har liknande situation. Och då är det ju oftast så behov.. Kan.. Dom barnen har ju inte samma förutsättningar att komma iväg och därför känner vi..
- Karin Du menar, de kommer inte iväg annars, menar du?
- Bertil Nämen just på såna här, lite extra.. grejer. Särskilt när det gäller kulturella tillställningar. Då tror jag att det är mycket mer ovanligt. Och därför är det också en vinst, känner vi, när vi pratar om det. Kul att vi får komma iväg med våra elever.

Anna berättar att de gärna åker på så många andra utflykter som möjligt och att de gärna tar emot besök. Utflykter är bra, men bussarna är en nödvändighet:

Och sen är det bra, för man beställer ju kulturbuss. Skulle det inte finnas kulturbuss, då skulle vi inte åka. Då skulle vi inte komma härifrån. Då blir det för dyrt, då får vi betala själva. Cykla kan vi göra höst och vår, men inte den här årstiden. Det är också en sak, jag tycker det är helt otroligt.

4.2.3 Att jobba med skolkonserter i skolan före besöket.

När det gäller förarbete uppskattar Anna om det finns något material medskickat. Hon menar att framförallt om innehållet är tungt kan det vara bra att vara förberedd på vad som ska komma. Annars exemplifierar hon att de pratar om kompositör eller instrument, eller liknande. Någon gång har det stått i det utskickade materialet att hon ska förbereda något på något sätt, och då har hon gjort det. Även om det inte finns något material medskickat pratar de ändå om vad de ska göra.

När jag undrar vad Bertil har gjort för förarbete kring den senaste skolkonserten menar han först att han inte har gjort något, men de har ju förstås pratat om det, kommer han på. Och i det ingår både att förklara vad det rent konkret är de ska möta, vad en symfoniorkester är, och även varför de åker på såna här utflykter. Varför gör ni det då? undrar jag.

Sånt diskuterar man. Ja, för att kultur är ju en del av samhället. Och kultur är ju också många gånger kopplat till hur samhället är på olika sätt, man kan liksom få igång bra diskussioner av sånt som man ser, inte bara för att det är en rolig film. Varför, och så vidare. Så det pratar vi om i klasserna. Även på den här åldersnivån. Så det gör vi både lite före, men framförallt efter då.

När jag frågar Bertil om för materialet skulle kunna utformas på något sätt för att underlätta hans planering, drar han själv paralleller till material han har fått från Naturskyddsföreningen. I det materialet hade det funnits en tydlig lärarhandledning med kopplingar till skolans kunskapskrav, och det tyckte han var skönt. Han menar att det trigger läraren i honom. Och att han i det här fallet, när han inte fick någon sådan tydlig igångsättande ”spark” så planerade han bara in besöket utan att fundera så mycket mer på hur han skulle kunna använda sig av konserten, mer än som allmänt diskussionsunderlag.

Nämen att få in den ämnesövergripande vinsten, att man kan samlas kring ett tema eller en händelse.. Vi jobbar om Nobel nu, på skolan, t.ex. Men kan man samlas om

lite småhändelser här och där då finns det en.. När eleverna får en sammanhållning mellan ämnena då blir dom mer intresserade, också...

...Men det är just tiden för det, att planera in det, det är där det ofta faller inom läraryrket skulle jag säga. Man har lite långtgående, eller ganska stora, planer i början av terminen och ju längre in man kommer desto smalare blir ens utrymme att ens hinna snacka med kollegorna, att man är inne i sitt...

Men att planera in det, liksom... ..vi ska iväg på en grej på torsdagen i vecka 49, vad gör vi inför det? Det ska jag ta med mig härifrån, för den tanken har jag inte hunnit reflektera över förrän nu!

4.2.4 Efterarbete.

Den senaste konserten har Anna inte varit med eftersom hon var sjuk, men hon har låtit sin vikarie göra som hon brukar göra, alltså låtit eleverna skriva i sina arbetsböcker efteråt, om vad de har varit med om. Det tycker hon är en ”själklar uppgift” efter ett sånt här besök.

Vi utvärderar allt. Så fort vi gör nåt extra så utvärderar vi varje gång.

När de kommer tillbaka till klassrummet pratar Bertil med klassen om vad de har varit med om. Ibland får de uppgift att skriva om det i svenskan, vilket inte är hans ämne.

Annars så är vår svensklärare väldigt bra på att plocka upp såna här grejer. Jag tror inte hon gjorde en skrivuppgift om den här gången. Men det har hon gjort förr och framförallt så pratar vi om det i våra klasser. Vi har coachingtid på måndag morgon och då pratar vi om vad det var, hur det kändes... och varför det är bra att åka iväg på det.. och de får berätta sin upplevelse, vad de tyckte om filmen och även vad liksom den här upplevelsen betydde. Vad betydde den där händelsen i filmen och varför var musiken på det här sättet kopplat till det.

Bertil refererar till den senaste konserten de gick på, alltså när orkestern spelade musiken till Peter och Vargen samtidigt som det visades stumfilm, och de verkar ha diskuterat i klassen hur musiken och filmen fungerade ihop:

Ja, eller dom tycker det är kul, alltså dom... fascinerande att få se liksom symfoniorkestern. Och uppleva liksom en film tonsatt, det är ju inget som är så vanligt... Även om alla filmer är tonsatta, så varför och på vilket sätt? I det här fallet så blev det ju så att vi pratade ju om hur, det var så bra gjort tyckte eleverna, och vi också, att musiken smälte ju samman, så man tänkte ju inte på att det satt folk och spelade där nere, för att, ja.. så det var ju.. Intressant aspekt av det.

Jag frågar Bertil om hans kollegor arbetar på liknande sätt som han, att de diskuterar skolkonserterna efteråt i klassrummet svarar han ja. Men eftersom jag har börjat fråga hur han kopplar det till undervisningen börjar han fundera över hur han skulle kunna koppla det till fler ämnen:

Jag tror att alla mina.. mina vanliga kollegor i mellanstadiet här, dom gör nog på liknande sätt som jag. Pratar om det i klassen. Det kan jag nästan säga garanterat. Men det går ju att dra det ännu längre. Man kan ju skriva en reflekterande text om det, på varsina stadiers nivå. Inom svenskan. Man kan ju koppla det till musiken... Och där finns det ju egentligen ingen.. det finns ju inget såhär *tidshindrande* eftersom det är enkelt att dra in det i kunskapskrav i undervisningen. Utan att jag vet just musiken så kan jag nästan också säga säkert, med säkerhet att det är klart som sjutton att man kan koppla det till det. Vad är det för instrument, vad är det för toner, vad är det för liksom.. dramaturgin... till svenskan. Just i mina ämnen.. matte, NO så blir det ju.. Då får man ju, kanske, vrida på det en sväng. Man kan prata om musik i takter, det är ändå matematik. Man kan prata om ljud i fysiken. Olika instrument ger olika ljud och varför. Så kan man ju dra det.

Bertil funderar vidare, när det gäller planeringen. Jag undrar om det underlättar om de får inbjudan med tydlig ”innehållsförteckning” i lång tid innan, och det vore ju bra, menar Bertil:

Där skulle man ju kunna hitta en väldig vinning i att koppla det till, jag menar, finns det en tidig inbjudan då kan ju jag egentligen lägga om min planering så att jag vet att den veckan jobbar vi om ljud och det blir ju en superbra påkoppling in i ämnet och vad det innebär och prata decibel och allt möjligt.

Jag kan lägga till en annan sak? Vi har pratat ganska mycket om ämnesövergripande arbete på skolan, särskilt vid uppstarten i år då vi tog ett nytt grepp om det och ska liksom försöka få in det mer, och en sån här grej går ju in flera ämnen i varandra så då kan man också planera utifrån ett ämnesövergripande perspektiv då att man kanske jobbar ihop eller med samma sak, fast på sitt eget sätt i olika ämnen under en.. Det kan ju vara en kort period. Man kan ta två veckor, veckan före och under den veckan. Och så gör man sin grej av det. Och så blir det som en avslutning, nu åker vi och tittar på det här. Och så gör man kanske en utvärdering efteråt. Så även den delen, för.. ämnesövergripande arbete är det ganska mycket snack om i skolvärlden nu som jag förstått det.

Efterarbetet till konserten resulterar i en text i Annas elevers arbetsböcker. På min direkta fråga om de har använt sig av skolkonserter i bildämnet svarar Anna ”ja, det har vi säkert”. Hon menar också att arbetet kring skolkonserter får henne att samarbeta mer med de andra lärarna. Jag frågar vilka ämnen hon tycker att arbetet kring skolkonserter passar in i.

Men det passar ju, även om jag inte har musik, så passar det in i alla.. Jamen det är historia. Och så är det ju.. Det är mycket svenska naturligtvis, men. Och så får jag ta in musiken också. Det gör ju ingenting. Vi samarbetar ju. Med musikläraren.

Samtidigt är inte Anna säker på att alla kollegorna gör lika mycket som hon. Även om man erbjuder konserterna genom kulturtrappan är man inte tvingad att gå:

Ja, du behöver inte. Det är frivilligt. Också är det ungefär först till kvarn. Men så är det ju inte. Det finns ju alltid plats. Men de vill ju att man ska svara snabbt.

När jag frågar Anna om hon har någon idé på hur man skulle kunna göra något mer av skolkonserterna funderar hon på hur det skulle vara om det kom någon från orkestern till klassrummet:

Nej, det är ju som... spånar nu, att man kunde visa ett instrument så där lite extra. Dirigent vet dom ju egentligen inte vad... det ser ju bara häftigt ut. Att en sån person kunde komma ut och berätta, det tror jag skulle vara... häftigt, faktiskt. (skratt) För mig... (skratt) Men även.. man ser ju bara det här och tänker: hur vet dom hur dom ska göra?

4.2.5 Musiklärarens roll

När jag frågar om musikläraren på Annas skola får jag veta att de har en musiklärare som arbetar deltid på mellanstadiet. Hur är det på lågstadiet då?

Lågstadiet har.. vet jag inte hur dom har i musiken. Dom har nån lärare som är intresserad som har.. Alla har ju utbildning som lågstadielärare också.

Jag undrar om musikläraren blir inbjuden till skolkonserterna, och det blir han inte, inte automatiskt, berättar Anna.

Fast ibland när vi får sånt här, då har jag pratat med C också och sagt att nu är vi på det här, kan du göra nånting av det? Hos dig också? Men för det mesta har han ju sitt som han går på.

Jag frågar Bertil om musikläraren följde med när de senast var på konsert. Det gjorde han inte, förmodligen för att han inte fått någon inbjudan.

4.2.6 Slutsatser av intervjuerna

Trots att det uppmuntras i alla måldokument jag har kunnat hitta, är det alltså inte självklart att eleverna verkligen kommer till konserterna. De två lärare jag intervjuat är sådana som är intresserade av att göra studiebesök i allmänhet och de kommer gärna till konserthuset.

Respondenterna är positiva till att gå på konsert och menar att de flesta kollegorna också tycker att det är bra, de uppskattar musiken och menar att det gör även eleverna.

Respondenterna upplever att det är viktigt att deras elever får ta del av kommunens kulturutbud, de är överens om att det är en demokrativinst.

För- och efterarbetet brukar innebära att eleverna pratar eller skriver om det man har gjort, men att det med mer planering och förmaterial går att använda konsertupplevelsen i alla ämnen, menar respondenterna.

Musiklärarna får ingen inbjudan till skolkonserter, i alla fall inte direkt, menar respondenterna.

4.3 Kultursamordnaren: Vilka lärare blir egentligen inbjudna?

Eftersom bara två av nitton lärare som besvarat enkäten undervisade i musik, och respondenterna menade att musikläraren på deras respektive skolor inte blivit inbjuden, frågade jag kultursamordnaren om musiklärarna bjuds in till skolkonserter, och fick svaret att inbjudan går genom skoladministratörerna på skolorna, och att det för det mesta sköts på samma vis. Någon gång hade musiklärarna kontaktats speciellt, men jag fick inte svar på när eller varför.

Friskolorna bjuds också in men de väljer själva om de vill komma.⁴⁵

5 Diskussion

5.1 En resurs i musik eller i andra ämnen?

Att gå på kulturella upplevelser inom ramen för skolans verksamhet är som vi sett tidigare en del av skolans uppdrag.⁴⁶ Att ha kännedom om samhällets kulturutbud

⁴⁵ Mejlkonversation med kommunens kultursamordnare, februari 2016

⁴⁶ (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2015) s.14

inbegriper en institution som symfoniorkestern. Samtidigt är besöket inte frivilligt, det görs som en utflykt med klassen. Den enskilda läraren får ta ställning till om skolkonserten ska ses som en del av undervisningen, och isåfall på vilket sätt. Vi har sett ovan hur lärare uppskattar att få hjälp med för- och efterarbete när de går på teater⁴⁷, och det framkommer även i intervjuerna i den här studien att det skulle vara uppskattat med kopplingar till det centrala innehållet i många ämnen när man ska iväg på konsert.

Den första frågeställningen var hur lärarna använder skolkonserter som resurs i undervisningen, både inom ramen för musikämnet men också andra ämnen. Den andra frågeställningen var på vilket sätt lärarna skulle vilja utveckla arbetet kring skolkonserterna.

Kunskapskraven i Lgr11 kräver att eleverna i sexan för att nå A i musik bland annat kan uttrycka sig på ett ”välutvecklat sätt om egna musikupplevelser”. Det låter ju som något att ta fasta på efter den gemensamma upplevelse som en skolkonsert innebär. Som det verkar framgå av mina efterforskningar är det också det som efterarbetet kring skolkonserter går ut på i skolan. Fast inte när det står musik på schemat.

5.1.1 Andra ämnen än musik.

Något mindre än hälften av de som besvarade enkäten använde skolkonserterna som en resurs i andra ämnen än musik. Det vanligaste sättet att göra det var att skriva om besöket i svenskan, eller diskutera vad man varit med om i klassrummet på något sätt.

Om man ser skolkonserten som en teaterpjäs och inte en konsert, vilket i många fall är befogat⁴⁸, blir det förstås som en teaterpjäs man använder konserten i sitt arbete i skolan. En stor del av lärarna som svarade på enkäten undervisade i svenska, medan bara två hade musik. Det är inte orimligt att anta att en svensklärare har större erfarenhet av att tolka pjäser och texter, än av klassisk musik, och därför kanske gärna använder sig av upplevelsen ur det perspektivet.

Under intervjuerna framgick det att ämnesöverskridande samarbete värderas högt av lärarna (och rektorn?) men att de skulle behöva en liten ”knuff” genom att förberedelsematerialet kunde vara tydligare i beskrivningen av innehållet, och god förberedelsestid för att tillsammans med sina kollegor kunna planera in skolkonserterna som en del av en lärandesituation i skolan.

Förmodligen vore det intressant att ta fram ett material riktat mot lärare som handlar om hur man generellt kan arbeta kring konserter, precis som Riksteatern har gjort när det gäller teaterbesök⁴⁹. Läraren är länken till elevernas upplevelse, var ju deras slutsats. Många års erfarenhet av att spela för förskole- och skolelever har också gett mig möten med många, många lärare. Vilken skillnad det är när läraren skrattar med och tittar på barnen ibland och speglar deras upplevelser jämfört med när läraren är helt fokuserad på att ta kort⁵⁰, eller skriva veckobrev, eller rätta prov...

⁴⁷ (Lindström, 2013)

⁴⁸ Det genretypiska draget av story-telling eller röd tråd beskrivs i 2.2 ovan.

⁴⁹ (Helander, 2008)

⁵⁰ En skådespelarkompis till mig som spelar barnteater har varit med om att det plötsligt står en lärare bredvid henne på scen under pågående pjäs för att få en bra fotovinkel på barnen.

Att använda kulturupplevelser i skolan innebär att man kan behöva ta ställning till om man tycker att kultur ska vara ett medel för att uppnå något annat (minskad rasism, bättre matteresultat, lugnare elever) eller ett mål i sig (en upplevelse av musik, teater, konst). Majoriteten av de som svarade verkade ändå se konserten som en fristående upplevelse (konst för konstens skull), men en nämnde att eleverna blev lugna av musik, och en ville koppla konsertupplevelsen till värdegrundsarbete.

Att kunna tillgodogöra sig kulturella upplevelser är ett av målet med skolundervisningen, inte bara i de estetiska ämnena, utan även i läroplanens övergripande mål och riktlinjer.⁵¹ Det ligger i linje med det Johanna Palm gjort klart i sin avhandling, att kulturella upplevelser är något som vuxenvärlden vill erbjuda barnen för att de ska bli vuxna.⁵² Enligt Valberg⁵³ är det pedagogiska inslaget i skolkonserter något som tillhör det förgångna, men min tolkning av de senaste årens satsningar på konsten i skolan är att vi nu har återgått till ett pedagogiskt anslag.

Vid sidan av själva upplevelsen finns också idén om skolan som utjämnande kraft för de elever som har lågt kulturellt kapital, enligt Bourdieus definition⁵⁴. Alla utflykter och besök som görs blir ett led i det demokratiarbete som ständigt pågår i skolan. Det är väldigt ojämnt fördelat i landet vilka barn som får gå på konserter med klassisk musik i allmänhet, och med en symfoniorkester i synnerhet⁵⁵. Den aspekten av skolkonsertbesöket betonas av båda mina respondenter, men särskilt av Bertil. Den kommer också fram i enkätsvaren.

I tankarna kring att lärarna vill att eleverna ska få upptäcka något nytt som de inte förväntas ha med sig hemifrån är det tydligt att eleverna ska få med sig något som är nytt och kanske tom *bättre*? Något enkätsvar nämnde att det är bra att eleverna får upptäcka ”riktig musik”, även om hen inte förtydligade om det är genren eller live-upplevelsen som kvalificerar musiken som riktig. Även melodifestivalen och barn som sjunger klappramsor skulle jag definiera som riktig musik, och den musiken tror jag barnen mött förut, kanske också som medskapare.

5.1.2 Musik

Musikläraren är i regel inte inbjuden till skolkonserterna. Det signalerar ju förstås att det som försiggår i konserthus inte angår dem. Trots detta verkar de lärare som kommer till skolkonserterna överens om att det viktigaste med både skolkonserter och musikundervisningen i skolan är att uppleva musik eleverna annars inte skulle mött, på en plats de annars inte skulle få komma till. Och det är ju ett av syftena med musikämnet, som det formuleras i Lgr11:

Genom undervisningen ska eleverna utveckla förmågan att uppleva och reflektera över musik. Elevernas erfarenheter av musik ska utmanas och fördjupas i mötet med andras musikaliska erfarenheter. Därigenom ska undervisningen bidra till att

⁵¹ (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2015)

⁵² (Palm, 2013)

⁵³ (Valberg, 2011)

⁵⁴ (Bourdieu, 1990)

⁵⁵ (SOU 2006:45 "Det ser lite olika ut ..." -En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn -Bilaga till betänkandet Tänka framåt men göra nu Så stärker vi barnkulturen, 2006)

eleverna utvecklar sina kunskaper om och förståelse för olika musikkulturer, såväl den egna som andras⁵⁶

De flesta lärare som sitter i konsertsalen vid en skolkonsert är inte musklärare, och om de inte har ett specifikt intresse för klassisk musik kan de förmodligen lika mycket eller lite som allmänheten i stort. Frågan är om ett enkelt nedslag i ett annat musiksammanhang än det man är van vid kan ge några långsiktiga ”effekter” på det musikaliska lärandet. Hur mycket minns eleverna (eller lärarna!) av Prokofjev och fagotter några månader senare om man inte kan återkoppla konserten till något som också händer i klassrummet?

Bara tre lärare av de som besvarade enkäten menade att de använde skolkonserter som en resurs i musikundervisningen. De lärare jag intervjuade tänkte kanske inte heller på hur de uppfyllde kraven i Lgr11 i musik i sitt arbete efteråt, men jag menar nog att de bäge, åtminstone vid det här tillfället, lät klassen fundera på ”hur olika estetiska uttryck kan samspela” som det står formulerat i det centrala innehållet i läroplanen. Tänk vilken vinst om muskläraren kunde koppla det till sin undervisning!

Som konstaterats tidigare finns det en tröskel för många lärare att tillgodogöra sig teaterns ”konstiga” språk, och att det finns en osäkerhet hos lärare att tolka ”rätt”, vilket gör att man kanske undviker att arbeta kring upplevelsen. Samtidigt som lärarna är den viktigaste länken mellan föreställningen och eleverna!⁵⁷ Jag tror att detsamma gäller för konserter. I enkätsvaren framgick det att lärarna gärna skulle se att skolkonserterna gjorde det möjligt att få se olika instrument, och även att lära sig begrepp som används när man pratar om musik. Som vi såg tidigare var det inte någon av lärarna i enkäten som hade mer än 20 poängs musik i sin utbildning, och det är förmodligen inte säkert att de vågar känna sig säkra på att de ”kan” någonting och därför kanske inte vågar närma sig för- och efterarbete mer än ytligt.

5.1.3 Mötet mellan skola och konserthus

Min personliga erfarenhet av tankarna från musikernas håll är ofta att de vill ”ta udden” av den klassiska musikens finstämpel i sitt *outreach*-arbete, vilket kan ske på olika sätt. Ibland gör man konserter med musik eleverna förväntas känna igen för att minska det upplevda avståndet mellan musiker och publik. Ofta är man rädd att musiken i sig inte räcker som upplevelse, och använder sig av skådespelare, dansare, clowner eller film för att fånga elevernas uppmärksamhet. Det var lite stärkande för självförtroendet som musiker och scenkonstnär att det viktigaste som lärarna efterfrågade vid konsertbesöken var en upplevelse av ny musik. Den multimediala prägel, som Valberg⁵⁸ pratar om som genretypisk för skolkonserter är kanske onödig.

För tio år sedan konstaterades i en utredning att skolan inte använder kulturinstitutionerna som resurs i tillräckligt hög grad⁵⁹. Sedan dess har det tillkommit fler och fler måldokument och en hel satsning (Skapande skola) där målet är att få in konsten i skolan, eller åtminstone skolan i konsten. Skolans egna kultur är på väg mot ett förhållningssätt

⁵⁶ (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2015)

⁵⁷ (Gustafsson & Fritzen, 2004)

⁵⁸ (Valberg, 2011) s.59

⁵⁹ (SOU 2006:45 "Det ser lite olika ut ..." -En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn -Bilaga till betänkandet Tänka framåt men göra nu Så stärker vi barnkulturen, 2006)

som i alla fall i teorin ska vara mer kreativt och konstnärligt, vilket borde underlätta för mötet mellan konstnärerna och skolan.⁶⁰

Som vi har sett tidigare verkar det också ligga i tiden för samhället att anpassa sig till skolan, som museerna i Skapande skola-satsningarna.⁶¹ Läraren Bertil i intervjun berättade för mig hur mycket han uppskattade materialet från Naturskyddsföreningen som hade tydliga checklistor mot centrala innehållet. Jag har själv inte sett något sådant material, alltså med tydlig koppling till läroplanen när det gäller skolkonserter. Förmodligen är det bara en tidsfråga. Att jag själv började intressera mig för kopplingarna symfoniorkester-skola är förmodligen en anpassning till tidsandan. En händelse som ser ut som en tanke är det mejl jag fått medan jag skriver detta av en kollega i en annan musikinstitution som ville samla på sig olika lärarhandledningar till skolkonserter för att kunna jämföra!

5.2 Förslag till vidare forskning

Den här uppsatsen utgår från lärarnas behov och möjligheter att använda sig av en kulturell upplevelse, som dock är tänkt för barn. Vad barnen själva tycker om upplevelsen, och hur den passar in i deras liv kommer bara fram i andra hand, genom lärarens tolkning.

Om elever i skolan går med klassen och ser en konsert, en film, eller en teater, ser de besöket som en del av skolans verksamhet eller något annat? Tycker de om det? Nästa gång ska jag fråga barnen.

⁶⁰ (Lindström, 2013)

⁶¹ (Grut, 2014)

Referenser

Tryckt material

- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford, Calif.: Stanford University Press .
- Grut, S. (Red.). (2014). *En omtolkad kultursatsning. Museerna och skapande skola*. Östersund: Jamtli förlag.
- Gustafsson, B., & Fritzen, L. (2004). *Idag ska vi på teater. Det kan förändra ditt liv. Om barnteater som meningsskapande i skolan*. Växjö: Institutionen för pedagogik, Växjö universitet.
- Helander, K. (2008). *Att öppna nya världar: en handledning om att gå på teater med barn i förskola och skola*. Stockholm: Riksteatern.
- Japac, L. (Red.). (1997). *Minska bortfallet*. Stockholm: Statistiska centralbyrån (SCB).
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (1986). *Kvalitativ analys - exemplet fenomenografi*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindström, H. (2013). *Att pedagogisera eller icke pedagogisera? -det är frågan! En fallstudie i mötet mellan skola och teater*. Gävle: Högskolan i Gävle.
- Palm, J. (2013). *Barnkultur som fostran och frihet. Föreställningar om barn och barndom i fem regionala kulturplaner*. Stockholms Universitet.
- Trost, J. (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Valberg, T. (2011). *En relationell musikkestetikk - barn på orkesterselskapenes konserter*. Göteborgs Universitet.
- Wiklund, U. (2009). *När kulturen knacker på skolans dörr*. Sveriges Utbildningsradio AB i samarbete med Rikskonserter.

Internet

- Gävle kommun. (den 10 12 2015). *Kulturpolitiskt program för Gävle kommun*. Hämtat från www.gavle.se:
http://www.gavle.se/Global/Uppleva%20och%20g%C3%B6ra/kulturpolitiskt%20_program.pdf
- Gävle kommun. (den 10 12 2015). *Kulturtrappan*. Hämtat från <http://www.gavle.se/Uppleva--gora/Kultur/Barn--och-ungdomsverksamhet/Skolprogram/>
- Kulturrådet. (den 10 12 2015). <http://www.kulturradet.se/sv/Skapande-skola/>. Hämtat från Kulturrådet, Skapande skola: <http://www.kulturradet.se/sv/Skapande-skola/>
- Region Gävleborg. (den 10 12 2015). <http://www.regiongavleborg.se>. Hämtat från <http://www.regiongavleborg.se>:
http://www.regiongavleborg.se/globalassets/kultur/kulturplan_gavleborg_2016-2018.pdf
- Skolverket. (2015). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Fritzes. Hämtat från <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan>

Skolverket. (2015). Läroplan i musik. Stockholm: Fritzes. Hämtat från <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/musik>

SurveyMonkey. (u.d.). Hämtat från <https://sv.surveymonkey.com/mp/sample-size/?repeat=w3tc>

www.gavlesymfoniorkester.se. (den 21 09 2015). Hämtat från http://www.gavlesymfoniorkester.se/gs_om_symfoni_uppdrag.php

Utredningar

Skapande skola. En första utvärdering. (2013) Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.

SOU 2006:34 *Den professionella orkestermusiken i Sverige. Betänkande av orkesterutredningen.* (2006). Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

SOU 2006:45 *"Det ser lite olika ut ..." -En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn -Bilaga till betänkandet Tänka framåt men göra nu Så stärker vi barnkulturen.* (2006). 234. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Statens kulturråd. (2005). *Musik 2003, KULTUREN I SIFFROR 2004:5*

Förordningar

Förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan. (u.d.).

Proposition 2009/10:3. (u.d.). *Tid för kultur.* Stockholm: Regeringskansliet. Hämtat från www.regeringen.se:
<http://www.regeringen.se/contentassets/5afd813ffae94dae91e9db0f8725c3b6/tid-for-kultur-prop.-2009103>

7 Bilagor

Enkät

Enkät

Skolkonserter, varför då?

När du svarar får du gärna även minnas de konserter för skolbarn där symfoniorkestern medverkar/medverkat som du varit på tidigare, frågorna är alltså inte kopplade specifikt till "Peter och Vargen".

1. Har du någon gång varit på skolkonsert i Gävle symfoniorkesters regi?

- Ja
- Nej
- Vet inte

2. Hur många år har du arbetat i skolan?

- 0–5
- 6–10
- 11–20
- >21

3. Vilken är din grundutbildning?

4. Undervisar du i musik?

- Ja
- Nej

Fortsätt till fråga 7

5. Vilka årskurser har du i musik?

6. Hur många högskolepoäng musik har du läst?

7. Vad tycker du är det viktigaste målet är med skolans musikundervisning?

8. Brukar du använda dig av skolkonserter i din undervisning i ämnet musik?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Fortsätt till fråga 10

Fortsätt till fråga 10

9. Kan du ge ett exempel på hur du gör då?

10. Brukar du använda dig av skolkonserter i din undervisning i andra ämnen än musik?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Fortsätt till fråga 12

Fortsätt till fråga 12

11. Kan du ge ett exempel på hur du gör då?
12. Vad ser du som den största vinsten med att använda skolkonserter som en del av undervisningen?
13. Vad ser du som det främsta hindret för att använda skolkonserter som en del av undervisningen?
14. I det centrala innehållet i musikämnet i årskurs 1–6 enligt LGR11 ingår många olika moment. Några av dem finns med på listan här nedanför. Om du fick vara med och tycka till om skolkonserternas innehåll, hur värdefullt på en skala mellan 1 och 5 skulle det vara för dig om skolkonserterna innebär:

	Värdefullt	Varken eller	Oviktigt
• att eleverna får sjunga med			
• att eleverna får spela med			
• möjlighet för eleverna att lära sig något om musikaliska termer (ackord, vers-refräng eller liknande mönster) i byggandet av musik			
• möjlighet för eleverna att lära sig något om olika instrument och hur de låter			
• musik eleverna annars inte skulle möta			
• musik eleverna känner igen			
• en ramberättelse, där t.ex. en skådespelare berättar en saga			
• en upplevelse som är helt fristående från skolans övriga verksamhet			
• musikhistoria			

<ul style="list-style-type: none"> • möjlighet att diskutera associationer, tankar, känslor och bilder som uppkommer när man lyssnar på musik 			
<ul style="list-style-type: none"> • möjlighet att lära sig om begrepp man behöver för att kunna samtala om intryck och upplevelser av musik 			
<ul style="list-style-type: none"> • ett tema som knyter an till något annat aktuellt ämne i skolan 			

15. Om det var något du tycker var extra viktigt, berätta gärna varför!

16. Har du egna idéer om hur skolkonserter är eller skulle kunna vara värdefulla i skolarbetet?

